

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. XV. De Stipendio Missæ & Obligatione inde resultante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Unde etiam in Ecclesia Græca quædam submissè proferuntur à sacerdote; ut ex Liturgia S. Chrysostomi est manifestum; quamvis in illa verba Consecrationis proferantur altè. Quod parum refert: quia poterunt diversæ Ecclesiæ diversa præscribere, propter varias hinc inde congruentias occurrentes, à singulis uniformiter servanda. Occasio autem proferendi secretò verba consecrationis in Ecclesia Latinà desumpta videtur (ut graves Auctores, etiam antiqui referunt) ex miraculoso ac horribili exemplo relato à Sophronio (qui floruit ante Damascenum & VII. Synodum) in Prælo spirituali c. 196. de parvulis pastoribus, qui ex alta verborum formæ prohuntiatione ipsa didicerant, iisque abutebantur. Cujus verissimi miraculi mendacem relationem à Kemnizio factam refutat Bellarminus l. 2. de Missa c. 12. in fine.

Nec refert, quòd Christus altà voce consecraverit. Nam circumstantia, ista aut similes nullatenus concludunt ita nobis esse faciendum: cum etiam consecraverit sub noctem, non jejunus, recumbens &c. Etiam ratio fuit in Christo ita agendi: ut scilicet doceret Apostolos formam, quâ uti in consecratione deberent.

QUÆSTIO XV.

De Stipendio Missæ & Obligatione inde resultante.

CERTUM in primis est ex communissima praxi, etiam piissimorum & doctissimorum Sacerdotum, per totam Ecclesiam, idque ex monte Episcoporum, ipsiusque Pontificis, idipsum in suis Decretis manifestè supponentis, licere Sacerdoti accipere stipendium pro Missa, non quidem per modum pretii (quod foret simoniacum) sed stipendii, ad sui sustentationem. Nam qui altari servit, de altari vivere debet, juxta Apostolum 1. ad Cor. 9. Quare Missam gratis donat & offert; uti & Parochus alia Sacramenta ac sacra ministeria, etsi recipere, aut etiam exigere valeat stipendium sustentationis. Prout etiam Sacerdos potest accipere panem & vinum ceteraque necessaria huic ministerio; & consequenter etiam potest aliquid accipere necessarium ipsi ministro sustentando. Unde posset licitè ex natura rei, & secluso scandalo pusillorum de stipendio pacisci: quòd enim quis peracto opere licito tenetur jure naturæ dare, non est per se illicitum antè opus in pactum deducere. Item potest promissum seu constitutum ex Verbo, etiam à judice; qui obligatur ei ipsum adjudicare: signanter dum veluti legitimum est ab Ordinario taxatum.

ibus, sed etiam in divitibus, sive ex suo, sive ex Christi patrimonio, hoc locum habet (etsi possit in his interdum macula seu nota avaritiæ concurrere) juxta Doctores communiter: nam habent equidem titulum communem, adeoque jus similiter se sustentandi, si velint, ex altaris ministerio.

Immo idipsum locum habet in Beneficiatis ad celebrandum adstrictis, pro diebus, quibus sic adstricti sunt, dummodo non sint obligati ad applicandam Missam, sed solum ad celebrandum pro commoditate populi aut honore Ecclesiæ; ut habet praxis quotidiana, & communis Doctorum, etiam Recentiorum, sensus; contra quosdam alios Recentiores: neque enim præjudicat illis, pro quorum commoditate debet Missam facere, neque quidquam minus accipiunt alii, quibus integrè Missam applicat: neque aliquid jus obstat.

Exstat quidem Declaratio Cardinalium super decreta novissima Urbani VIII. de celebratione Missarum (quæ cum suis Declarationibus extant in Bullario Romano & apud Bassæum V. Missa VII) in qua habetur, Sacerdotes quibus diebus tenentur Missas celebrare, ratione beneficii, seu cappellæ, legati, aut salarii, si elemosynas pro aliis etiam Missis celebrandis susceperint, non posse eadem Missa utrique obligationi satisfacere. Verùm hæc declaratio loquitur de casu, quo Sacerdotes sunt aliundè ex justitia obligati ad celebrandas Missas cum eadem applicatione: tali namque casu non possunt accepto stipendio etiam applicare aliis; quantumvis ipsi Sacerdotes forent pauperes. An autem sit tantum obligatio dicendi Missam sine applicatione, an insuper cum applicatione ex tenore & circumstantiis foundationis, legati, vel postulationis colligendum est. De que vide Thomam Tamburinum l. 3. de Sacrificio c. 1. §. 3. num. 15. & seqq.

Ex dictis colligitur posse Missam solemnem, quæ alioquin quotidie conventualiter celebranda supponitur, pro stipendio applicari aliis, quando scilicet non est aliundè specialis obligatio applicandi, sive Conventui, sive Fundatoribus, sive alicui alteri.

Petes I. An si Sacerdos acceperit v. g. quatuor stipendia à quatuor petentibus, possit celebrare quatuor Missas pro omnibus simul, sic ut singulæ pro rata prosint omnibus? Resp. omnino posse: quia si singuli accipiunt, quòd eis debetur, idque tempore, ut supponitur, debito. Ita Doctores passim contra Nonnullos.

Petes II. An pro una Missa possint accipi à diversis plura minuta stipendia usque ad quantitatem stipendii justi? Resp. posse quidem iure à sacerdote exigere stipendium integrum lege aut consuetudine taxatum, immò alios obligari ad id præstandum, nisi sacerdos sit minori stipendio contentus.

Neque tantum in pauperibus Sacerdos Herinx Sum. Theol. Pars IV.

172. Aut Beneficiatis more ad celebrandum adstrictis non autem ad applicandum.

173. Satis De Declarationi Cardinalium.

174. Corollarium.

175. An plura stipendia possint unum

usque ad
quæsitatem
iusti stipen-
di.

suo iuri cedendo. Alioquin *Leo X. Bulla VII.* apud *Confectum* decrevit, non teneri, salva conscientiarum puritate, fratres ad tot Missas, quot elemosynæ tenues, & quæ non æquivalent valori unius Julii, fuerint oblatae: quasi concedat ad maiorem securitatem, quod per se licebat, etiam taxando Julium pro stipendio, utique tunc temporis saltem satis honesto. Quare numerum Missarum posse minui ad rationem integri & consueti stipendii, nisi sacerdos oppositum expresse promiserit, affirmant *Corduba, Azorius* & alii apud *Aversa q. 11. de sacro Missæ. sect. 17.* & in casu, quo sacerdos, nimia coactus inopia, diminuta stipendia acceptavit, *Peyrinus* loquens etiam post *Decreta Urbani VIII.* apud *Aversa supra.*

Vetum S. Congregatio seu potius *Urbanus VIII.* ubi pro pluribus Missis celebrandis stipendia, quantumcumque incongrua, sive ab una, sive à pluribus personis, collata fuerunt, aut conferentur in futurum... sub attestatione divini Iudicii mandat & præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributa elemosinae præscriptæ fuerint, ita ut alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant: quin si. mo graviter peccent, & ad restitutionem teneantur. Et ad exactiorem Decreti observantiam revocat Privilegia quibusvis concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum vel Anniversariorum celebratione aut aliquibus Collectis seu Orationibus plurimum Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Quamvis autem *Thomas Tamburinus supra n. 53.* putet nihilominus oppositum adhuc esse licitum, explicando Decretum, quod velit tot Missas celebrari, quot fuerint præscriptæ juxta ratam datæ elemosynæ, quatenus nempe sufficientis ad tantum numerum: obstant tamen satis manifestè verba Decreti in quo expresse agitur, ubi stipendia quantumcumque incongrua conferuntur. Et in declarationibus dubiorum, quæ occasione Decretorum emerferant, ad tertium quaesitum, An cum Ordinarius præscripserit elemosynam congruam, juxta qualitatem loci, personarum & temporum, sacerdotes accipientes stipendium minus congruo teneantur Missas ab offerente præscriptas celebrare, responsum fuit, Teneri. Ratio est: quia sacerdos accipiens stipendia incongrua, censetur iisdem contentus, adeoque se obligare ad numerum Missarum ab offerente proscriptum. Immo ipsa verba Decreti videntur innuere obligationem ex natura rei in verbis: Alioquin ii, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant: quin immodè graviter peccent, scilicet contra justitiam, & ad restitutionem teneantur. Nisi quis malit Pontificem jure hoc positivo reddere sacerdotes aliter incapaces domini, sic ut stipendia non faciant sua. Quod tamen in jure solet fieri aliis loquendi formulis. Accedit, quod sermo sit de stipendiis etiam quæ in præterito Collata fuerunt: quod est apertum indicium, agi de debito ex naturâ rei præxi-

stente. Nihilominus adhuc posset Sacerdos altero admonito de insufficientiâ stipendii, ipsoque consentiente, Missas ad justam taxam diminuere. Similiter si in scio Sacerdote deponatur stipendium diminutum, potest is admonito petente, aut, si ob justam causam eoque, etiam non admissito, pro rata diminuere numerum Missarum. Et hæc ratione posset excusari praxis quarundam Ecclesiarum: nisi forte insuper excusetur aliorum iudicium alicubi, quod Decretum non sit ibi usum receptum, sitque juris merè positivi.

Petes III. An; qui Missam suscipi celebrandam cum certa elemosyna, possit eandem Missam alteri, parte ejusdem elemosynæ sibi retentâ, committere? Resp. etsi id non appareat, tamen illicitum ex natura rei, ut exemplis ex aliis contractibus desumptis confirmari posset; habet nihilominus speciem quamdam turpis quaestus, estque merito prohibitum per Decretum *Urbani VIII.* (Propositionem, quæ asserit adhuc licitum id post decretum *Urbani VIII.* seu ejus vigore supposito, reprobat *Alcander VII.* saltem ut scandalosam) & quidem juxta plerisque graviter, etiam *Bordonus tom. 1. v. 2. Resol. 25. quæst. 18.* (ut refert *Aversa quæst. 11. sect. 17.*) putet secus facientem solum peccare venialiter, nec teneri ad restitutionem partis sibi retentæ. Tamen gravitas materiæ & causæ, absolutaque prohibitio satis indicant gravitatem culpæ.

Hoc equidem Decretum non tangit Beneficiatos, qui (ut Cardinales & Clarissimi) possunt excessum consueti stipendii, aut pro Missis à se alioqui celebrandis assignatis, retinere sibi ipsis. Ut etiam id potest Cappellanus habens salarium stabile instar Beneficiati.

Excipitur etiam casus, quo pinguius stipendium datur per modum elemosynæ tanquam à speciali amico & benefactore loci vel personæ, adeoque non tantum intuitu Missæ, pro qua utique aliis non daret tam extraordinarium stipendium. Secus solet juxta Declarationem Cardinalium, si ex mera devotione & liberalitate indifferenti ad personas daretur stipendium pinguius solum pro ipsa celebratione Missæ, sive eius intuitu. Similiter quando alter Sacerdos in hujusmodi diminutum stipendium scienter & spontè consentit: prout interdum rationabile est ipsum consentire ex eo, quod indemnitati quarundam Ecclesiarum Regularium, ubi indifferenter plurimæ Missæ petuntur, & non raro multo postmodum partim non satisfit, partim non præbetur justum stipendium, sit frequenter necessarium ex pinguiori aliarum stipendio partem reservare. Alia excusatio adduci posset pro iis locis, in quibus Decreta Urbani, nec sunt publicata, nec usu recepta, & signanter hoc

Decre-

Decretum: ut patet in Belgio, in quo contraria praxis passim viget, immo ante annos non multos paucis sacerdotibus Decretum istud innouetur; quod ex recentioribus quibusdam Scriptoribus postmodum cepit magis innotescere. Immo *Marchinus* apud *Thomam Tamburinum* lib. 3. c. 1. §. 5. num. 12. ait se audivisse in multis Italiæ locis, & Romæ in multis Collegiatis, hoc Decretum quoad hanc partem non servari.

Petes IV. An Sacerdos possit accipere duplex stipendium pro una Missa, applicando uni partem illam fructus, quæ ipsi sacrificanti respondet? Nonnulli affirmant, etiam post Decreta *Urbani VIII.* Resp. Neg. etiam independentem ad Decretis præfatis, quæ huic responsioni plurimum favent. Immo censuit S. Congregatio 25. Jan. 1659. casum esse comprehensum in Decretis aliis editis (scilicet *Urbani VIII.*) quibus prohibetur, ne duplex stipendium seu elemosyna pro unica Missa recipiatur. Quam sententiam S. Congregationis *Alexander VII.* dein 29. Januarii approbavit & Decretum publicari iussit: fructumque oppositum statuit inter Propositiones 45. à se reprobatas Ratio est; quia incertum est, an pars illa sit alteri applicabilis. Similiter incertum est, an ista portio sit ex opere operato, & quanta sit: etsi Quidam conjectent æquivalere portioni, quæ datur ei, pro quo offertur: Quidam vero æquivalere circiter quoad tertiam solum partem. His namque incertitudinibus exponi nolunt dantes certum stipendium, qui censentur exigere fructum sacrificii certum.

Hinc etiam non potest Sacerdos regulariter loquendo accipere à duobus stipendium, quorum uni applicet fructum satisfactorium, alteri imperatorium alicujus beneficii: sensus enim consuetus petentium missam est, ut utrumque fructum sibi acquirere velint, nisi explicit contrarium, vel hoc ex circumstantiis colligatur. Si namque significant; hic quidem, se esse contentum impetratione beneficii: iste vero, se solum velle satisfactionem pro pœnis; volentibus & consentientibus non fiet injuria. Immo si quis liberaliter erogaret stipendium contentus vel unicâ collectâ, vel particulari oratione in *Memento*, posset indubiè pro sacrificio ipso exigi à tertio aliud stipendium. Præterea qui liberaliter promittit dicere missam pro alterius sanitate, & uni tertio missam dicere pro satisfactione penarum parentis defuncti, satisfacere posse videtur unicâ missâ, applicando uni unum, alteri alium fructum. Prout etiam qui vovit dicere missam in gratiarum actionem pro obto beneficio, videtur posse fructum satisfactorium alteri donare seu applicare. Sic namque totum fit, in quod ferebatur formaliter intentio promittentis aut voventis.

Nolo immorari absurda doctrinæ *Thomæ* *Hurtadi*, quæ est expressa inter 45. propositiones ab *Alexandro VII.* reprobata: Non est contra justitiam pro pluribus Sacrificiis stipendium accipere, & Sacrificium unum offerre: neque etiam contra fidelitatem, etiamsi promittam promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram. Impugnatione namque haud eget, quod propriâ absurditatis mole ruit.

Quod attinet ad obligationem Sacerdotis ex stipendii acceptatione consurgentem, ipsa est de genere justitiæ, habens annexum onus restitutionis, si non adimpleatur: talis namque injustè retineret stipendium. Quare indubiè est obligatio ex genere suo gravis. Immo *Petrus Navarra*, *Arragon*, *Bonacina*, quos refert & sequitur *Aversa* quæst. 11. sect. 18. censent sacerdotem accepto stipendio non celebrantem peccare mortaliter, etiamsi aliqui stipendium non attingat notabilem furti materiam: eò quòd, licet damnum pecuniæ non sit grave, tamen damnum spirituale, per privationem debiti fructus missæ, sit satis grave. Alii nihilominus censent esse parvitatem materiæ in una missa, neque hic esse attendendum spirituale damnum, sed quantitatem materiæ mensurandam esse ex quantitate stipendii: cujus proinde restitutione reparatur injustitia commissa: negligere autem restitutionem unius vel alterius stipendii missæ, non est mortale, ut nec ipsum stipendium est gravis materia. Quod à fortiori locum habet in negligente celebrationem Sacri liberaliter promissi, etiam concesso (quod Multi negant) promissionem simplicem ex genere suo graviter obligare. Immo cum ex doctrina *Sanchez* & plurimorum aliorum in promissionibus requiratur quantitas triplo vel quadruplo major quam in furto, ut ut materia peccati mortalis, consequenter hic procedendum foret.

Est autem obligatio ex genere gravis, satisfaciendi citò celebratione missarum, pro quibus acceptum est stipendium; ut ipsa ratio justitiæ dicat. Idemque præscribit *Urbanus VIII.* in suis Decretis: *Elemosynas* (inquit) *manuales & quotidianas pro missis celebrandis, ita demum accipere possint, si oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut nova quoque onera suscipere valeant; alioquin omnino abstinuant ab hujusmodi elemosynis, etiam sponte oblatas in futurum recipiendis.* Quod explicat declaratio *Cardinalium* in Responsione ad 10. Dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere. Et in Resp. ad *Vndecimum* excipit casum, quo tribuens elemosynam sciat & contentiat in dilationem: prout contingit, quando is est conficius onerum præexistentium, vel quando uni Sacerdoti committit legendas tot Missas, ut non possint brevi tempore omnes absolvi.

Quodnam verò censetur modicum tempus,

H h 4

182.

180.
Tenetur Sacerdos ex justitia satisfacere dantibus stipendium.

Qualiter peccet non satisfaciens uni Missæ pro qua accepit stipendium.

Vel quam alteri liberaliter promissit.

181.
Obligatio est ex genere gravis satisfaciendi breviter tempore.

Quodnam
tempus hic
censeatur
breve.

pus, atque adeò modica dilatio, dubitari possèt. Estque valde credibile modicum censeari tempus unius mensis, aut etiam duorum mensium; immo Nonnulli id extendunt ad tres menses. Exorbitans tamen nimis est, & omnino reprobandum, quod Peyrinus, teste Tamburino supra s. 9. n. 4. modicum tempus hic intelligat spatium trium annorum. Quod sanè tempus communi iudicio apparet valde longum. Possèt quoque fieri per accidens ob necessitatem non patientem moram, pro qua Missa petitur; ut etiam unius diei dilatio sit minima: ut si quis hoc mane petat Missam pro lite eà die decidenda, pro infirmo agonizante, vel periclitante & similibus: ita ut præter culpam dilationis teneretur Sacerdos restituere stipendium, transacta jam indigentia.

183.
An Missa
dicenda uno
mense, pos-
sint antici-
pare dici.

Dubitari è contrà possèt, an si Sacerdos debeat tot vel tot Missas in mense vel hebdomada celebrare, possit licitè anticipare, & uno mense aut hebdomada celebrare etiam pro subsequenti? Resp. affirmativè, cum Petro Navarra, Bonacina, Lugo & aliis: ibi enim subest tantum velut anticipata solutio. Excipite tamen, nisi oppositum constet de mente Institutoris; ut si contrarium expresserit, vel intenta sit etiam utilitas aliorum; utpote ut successivè habeant commoditatem audiendi tales Missas, vel ut dicantur Missæ pro iis, qui successivè moriuntur.

184.
An Missa
addicta cer-
tu hebdom-
ada die-
bus, possint
dici aliis
diebus.

Similiter si Missæ ex institutione sint addictæ certis diebus, absque speciali ratione tales dies respiciente, v. g. feriæ quartæ, sextæ & sabbato totius anni, possent aliis diebus hebdomadæ suppleri; eò quòd veter mens fundatoris quoad principale: ut proinde parva illa temporis variatio, quæ in nullius cedit præiudicium, non sit culpabilis, nisi ad summum venialiter, aut etiam nullo modo, saltem quando ad eam causa aliqua rationabilis. Si autem certi dies si electi ex speciali motivo, v. g. sabbatum ob devotionem B. Virginis in ejus altari, feriæ sexta propter Domini passionem &c. debet omnino Sacerdos iis diebus celebrare, ex voluntatis fundatoris. Quamvis etiam hæc variatio non faciliè accedat ad mortale; cum pariter appareat modici præiudicii. Si tamen Missa esset addicta diebus Dominicis aut festivis, ut populus habeat commoditatem audiendi Missam, facilius possèt in tali variatione dierum gravis culpa committi. Simile est iudicium de variatione horæ, quæ Missa ex institutione est dicenda.

185.
Qualiter
servandus
locus cele-
brationis
Missarum
determina-
tus per Fun-
datorum.

Tenetur præterea Sacerdos celebrare in loco per requirentem aut instituentem præscripto; idque juxta communem sententiam sub obligatione ex genere suo gravi, adeò ut ne quidem de consensu hæredum secus fieri possèt; qui & ipsi tenentur adimplere mentem testatoris; sed solum ex auctoritate superioris, habentis facultatem commu-

tandi ultimas voluntates. Intellige, quando fundator aut requirens Missas, non solum curat applicationem fructus (si enim hæc solum curet, ut plerumque contingit in Missis, quæ à Religiosis indifferenter petuntur, possunt indubiè Missæ alibi celebrari, utpote ubique ejusdem valoris) sed specialiter aut principaliter respicit talem Ecclesiam vel Capellam vel Altare. Quamvis hic etiam locum habeat levitas materię, utpote si raro mutetur locus, v. g. bis vel ter in anno: Immo Thomas Tamburino supra c. 2. s. 1. num. 2. iudicat non delinquere in gravi materia Capellanum obligatum toto anno in certo loco celebrare, qui uno vel altero die feriato singulis mensibus alibi celebraret.

Et facilius adhuc excusari potest celebrans in alio altari ejusdem Ecclesiæ, quam celebrans in diversa Ecclesia; utpote minus recedens à voluntate fundatoris, ut notat Lugo d. 21. nu. 36. addens Capellanum quotidianæ Missæ ex rationabili causa posse etiam citra veniale celebrare raro extra locum designatum; eò quòd non censeatur fundator voluisse cum tanto rigore Capellanum suum obligare. Potest etiam culpa abesse, si locus designatus sit impeditus, & Sacerdos aliis negotiis pressus deberet nihil expectare. Similiter si constet locum esse assignatum, ut frequens populus audiat Sacrum, contingat autem nullos aut vix ullos comparere, præsumi potest juxta Tamburinum supra num. 4. mens fundatoris esse, quòd cessante causa, cesset effectus obligationis.

Præterea ratio dicitur facilius potest posse ad gravitatem materia, si obligatus celebrare in altari privilegiato celebret alibi, quam si sit obligatus in alio communi altari celebrare. Immo si vice altaris non privilegiati celebraret in privilegiato, dum requirebatur Missa pro defunctis, ob hanc ipsam causam vacat variatio hæc omni culpa juxta Aversa supra s. Oclarò.

Denique quamvis Sacerdos extra locum debitum celebrans peccaverit; quia tamen simpliciter adimplevit obligationem celebrandi, prætermissa solum circumstantia loci, ad nihil amplius tenetur ordinari, quando, juxta Bonacina q. ult. pu. 7. s. 4. 5. & alios.

Difficilis est, an Capellanus habens perpetuum vel annuum stipendium ad quotiens die celebrandum, si morbo impediatur, tenetur supplere per alium sacerdotem? Sicut vester & quidam alii absolute asserunt. Verùm recepta doctrina id negat, quando infirmitas non est diuturna, puta octo vel decem aut quindecim dierum. Vari extendunt ad unum mensem, eademque concedit Concilium Mediolanense VII. arbitrio Episcopi. Immo Petrus Navarra, Vega, Lugo disp. 21. num. 49. extendunt hoc ad imbricitatem duorum mensium. Fundamentum

est, quod præsumendus sit fundator seu testator noluisse cum tãto rigore obligare, ut ex causa infirmitatis non indulgeret brevem intermissionem; qualis in hac materia censeripotest intrã dictã latitudinem: nisi tamen ex pactis aut verbis testatoris oppositum constet, quibus tunc standum erit.

Similiter interpretantur ex quadã æquitate plures Doctores mentem fundatoris non fuisse, ut Capellanus ne paucas quidem intrã annum Missas pro se aut sibi conjuncto dicere possit. Plerique insuper concedunt posse illum ex justa causa vel ob reverentiam semel in hebdomada à Sacrificio abstinere, quando scilicet electa est persona Capellani, v. g. si in institutione dicatur: Deputetur Sacerdos, qui quotidie celebret, aut simili modo. Non autem, quando per se intenditur celebratio quotidiana in tali Ecclesia vel altari, aut alio modo exprimaturl obligatio ad suppleendum: utpote dicatur: Celebraretur quotidie in tali loco, provideatur à meis hæredibus quotidie à Missa, Cappellanus satisfaciat per se vel per alium. Idem est, quando onus est Ecclesiæ vel monasterii seu collegii Sacerdotum, ut quotidie dicatur Missa: tunc enim nulla subest causa concedendi vacationem. Prout etiam tunc infirmitas unius Sacerdotis non excusat, cum possit suppleri per alium. Nisi tamen impedimentum sit totius monasterii: quod sanè rarissimum erit.

Admonet quoque Doctores, non licere Sacerdoti, quã die abstinere possit, celebrare, pro alio, cum stipendio vel sine: sed si velit celebrare, teneri pro onere Capellaniæ: quia nempe solum ei conceditur abstinere à Missa ob reverentiam, vel justam causam obstinendi.

Illud ulterius notandum est, quod Capellanus non teneatur in die Nativitatis Domini dicere tres Missas ad intentionem fundationis seu fundatoris, sed possit dicere duas pro se vel pro aliis. Non teneri etiam celebrare in triduo majoris hebdomadæ præter usum receptum Ecclesiæ, esto alioquin feriã quintã & sabbato sancto licite celebrare possit. Item in die Commemorationis Fidelium defunctorum convenire, ut applicet Missam generaliter defunctis juxta mentem Ecclesiæ: etsi ad hoc non sit obligatus strictè, ut nec reliqui Sacerdotes. Denique satisfacere Capellanum celebrando Missas per se vel per alium, quoties fundator non apponit hanc clausulam, ut per se ipsum Capellanus celebret, seu ut non celebret per alium (idem est de Sacerdote obligato ad celebrandum Missas aliquas pro eleemosynis manualibus) immo non posse ab Episcopo compelli, ut per se Missas celebret: implet enim sufficienter mentem testatoris.

Petes I. An Sacerdos, qui accipit stipendium ad celebrandam certam Missam, puta de iunctorum, vel votivam aliquam, satisfaciat suæ obligationi celebrando aliam Missam, nempe currentem ejusdem diei? Resp. affirmativè, non solum quando illa die incidit festum alicujus Sancti (quod admittunt Doctores communiter) live sit de præcepto, sive aliud duplex (quando Missale præscribit, ut fiat Missa de Officio) sive etiam sit aliud minus festum, vel officium: verum etiam absque ulla dierum limitatione, ut plurimi Doctores tradunt. Sacrificium enim semper idem est, & habet eundem suum effectum: preces verò & orationes pro defunctis, vel ad aliquem Sanctum, compensantur per alias, & per majorem Sacerdotis devotionem in dicenda Missa, cui magis afficitur, adjuncta præsertim collecta de defunctis, vel Sancto, de quo Missam fieri alter postulabat. Et aliunde expedit, consulturque in Rubricis Missalis, ut Missa sit conformis officio.

Advertendum tamen, ne sequatur perturbatio ejus, qui certam Missam postulat, aut ne Sacerdos deficiat promissioni specialiter factæ. Et præterea si Sacerdos susceperit in se specialem obligationem celebrandi in altari privilegiato, habente indulgentiam tantum pro Missis de Requiem (prout sonant Brevia Apostolica, quæ hoc tempore conceduntur, in quibus & aliæ restrictiones habentur: quàmvis olim simpliciter annexi soleret indulgentia Missæ ad certum altare celebrandæ pro liberatione unius animæ à quovis Sacerdote, etiam extraneo, & sine alia restrictione, uti sonat Privilegium quod olim est datum Ecclesiæ nostræ Lovaniensi) ex hoc capite oporteret has Missas in specie dicere.

Petes II. An Sacerdos simpliciter sit obligatus ei, à quo, vel pro quo Missa postulatur, oblato stipendio, applicare, non tantum fructum ipsius Sacrificii ex opere operato, sed etiam fructum orationum & precum, quæ in Missa dicuntur, & non sunt de substantia ipsius Sacrificii? Negat Covinck promissibus q. 83. art. 1. dicitur 10. n. 195. & alii: ed quod alioquin non satisfaceret Sacerdos ex malo sine celebrans aut excommunicatus; cum tunc nullus adit fructus ex opere operantis. Sed hanc sententiam plures alii non audent approbare: cum potius sensus communis petentium, aut voventium Missam, ipsorumque Sacerdotum existimatio esse videatur, ut tota Missa, etiam quoad orationes, applicari debeat: exceptis iis, quæ pro aliis ex tenore ipsius Missæ funduntur, aut specialibus collectis & orationibus in Memento.

Non tamen propterea deberet Sacerdos se purgare à peccato & censura, ut postulant Missam consequatur etiam fructum de quo hic quaritur, nec secus faciens teneatur

191.
An Sacerdos accepta stipendio possit celebrare Missam diei currentis, etsi rogatus sit dicere v. g. Missam de Requiem, De S. Maria &c.

192.
Canciera pro Praxi.

193.
An idem teneatur etiam fructum orationum, quæ in Missa dicuntur, si dicuntur illam applicare.

194.
Dato quod sit, adhuc non obligatur.

retur in dō
Sacerdos se
purgare a
peccato aut
censurâ.

negetur restituere partem stipendii, ut praxi docet: non enim censentur fideles hoc cum tanto rigore exigere, nec Sacerdotes ad id se obligare. Solum itaque exposcunt fideles totum fructum Missæ, sive sit multus, sive ex aliquo accidenti aliquantulum deficiens, juxta dispositionem scilicet, in qua invenitur Sacerdos, dum celebrat. Unde sive celebret ex malo fine & in malo statu, sive ex bono fine, & in bono statu, dat, quod exigitur, fructum scilicet correspondentem presenti suæ dispositioni. Et ob hoc ipsum laudabiliter student fideles invenire Sacerdotes bonæ vitæ, qui pro ipsis celebrent, ob amplius videlicet lucrum seu fructum.

195.
Ordinatio
Tridentini
circa redn-
tiones ad
partem re-
fertur.

Postremò circa hanc materiam observandum est *Tridentinum sess. 25. c. 4. de Reform. dare facultatem Episcopis, ut in Synodo Diocesana, itemque Abbatibus & Generalibus Ordinibus, ut in suis Capitulis Generalibus possint, pro sua conscientia, in Ecclesiis sibi subjectis indigentibus reductione Missarum ad minorem numerum, quando copia est tanta, vel stipendium adeo tenue, ut illis convenienter satisfieri non possit, statuere quidquid magis viderint expedire, factâ semper commemoratione, sive in Memento, sive per collectas, eorum defunctorum, qui legata pro salute animarum suarum reliquerunt. Quod Decretum juxta Declarationem Cardinalium, quæ refertur ad dictum caput *Tridentini*, habet locum etiam in reductione officiorum profanorum.*

196.
Recentiora
Decreta Vr-
bani VIII.
recensentur.

Nihilominus Urbanus VIII. in suis Decretis sæpè citatis distictè prohibet, Ne Episcopi aut Generales quoquo modo reducant onera alla celebrandarum Missarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis: sed pro his omnibus reducendis aut moderandis vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur, relictiones aliter faciendas omnino nullas atque inanes decernens. Quamvis (ut postea declararunt Cardinales) legatum sit ita tenue, ut non sit, qui velit onus ei injunctum subire. Excipiunt iidem Cardinales casum, quo in ipsa beneficii erectione expressè cautum est, ut liceat Episcopo injunctum onus reducere ac moderari. Quare etiam non est ablata potestas reducendi onera Missarum antecedentia *Tridentinum*, & non imposita in limine foundationis: ut patet ex tenore Decreti: quod quid *Bassani V. Missa VII. n. 11. simpliciter dicat ablatam esse potestatem quoad onera tam antecedentia quam consequentia tempus *Tridentini*.*

197.
An obligent
extra Ita-
liam,

Immo ex plaso contextu Decreti advertisse se ait *Marchant Tom. 2. Tr. 2. P. 2. Tit. 4. §. 2. in Appendice doctrinali Resol. 5. illud tantum intra Italiam obligare. Quod tamen non satis clarè advertere ego potui. Et oppositum supponitur in Declaratione Cardinalium super Decreta Urbani VIII. in Resp. ad ult.*

in qua declaratur etiam extra Italiam locum habere decretum, de quo specialis erat nota ratio dubitandi, quod nempe ad Italiam erat restrictum decretum proxime antecedens. Videri saltem debet, an Decretum sit usi receptum in his vel illis extra Italiam locis, signanter in Belgio; ubi etiam numquam fuit publicatum. Quare de Belgio quoad Episcopos ita testatur *Zypaus in Consultationibus Canon. l. 3. Tit. de celebr. Missar. Consultat. 1. Est quoque de pluri- bus aliis locis.*

Quod autem ad ipsam *Tridentini* dispositionem attinet, existimat *Navarro, B. Marriquet, Marchant supra, Diana p. 1. Tr. 14. de celebr. Missar. Resol. 4. & alii Concilium quoad Episcopos non statuere jus novum, sed concedere seu declarare id, quod jure ordinario eis competebar. Quocirca plures censent ibi disposita competere Episcopis etiam extra Synodum, vi juris communis. Quibus favet *Lessius in Resol. 1. Missa casu 7. At quoniam quoad Generales & Abbates condit *Tridentinum* jus novum, existimat *Diana sup.* alios citans, his saltem non competere ista, nisi in Capitulis Generalibus. Verùm quia his quoque antea competebar ea, quæ Episcopis de jure communi, existimat *Bruno Chassani, P. 2. Tract. 8. c. 1. propos. 8. (in ejus Scriptis inter alia desidero exactiores seu fideliores citationes) etiam illis id convenire extra Capitula, solumque directivam esse clausulam *Tridentini*, non annullativam actus aliter facti. Quidquid de his sit, in dubiè consultissimum saltem est, terminis *Tridentini* inhærere. Quòd si Synodi non celebrentur, convenit Episcopum requirere consensum Capituli: immo juxta plerisque requirere tenetur, etsi non sequi.***

QUESTIO XVI.

An & Quomodo obligentur fideles assistere Sacrificio Missæ?

PRO complemento hujus materiae applicanda restat obligatio assistendi Sacrificio Missæ, seu (quod vulgò dicitur, & in idem regit) audiendi Missam.

Itaque certum in primis est, baptizatos adultos & ratione utentes teneri diebus Dominicis & Festis interesse Missæ. Patet hoc ex communi sensu omnium Doctorum & fidelium, & antiquâ ac universali Ecclesiæ consuetudine. Immo hoc præceptum recensetur inter quinque præcepta Ecclesiæ, quæ etiam pueris in Catechismo proponuntur. Idem colligitur ex c. Omnes fideles, & c. Missas de Consecrat. dist. 1. Ex eodem in prædictæ obligationis gravitas: prout & ipsi